

Lovforslag nr. L 20. Fremsat den 6. oktober 1993 af kulturministeren (Jytte Hilden)

Forslag

til

Lov om folkebiblioteker m.v.

Kapitel 1

Folkebibliotekernes formål og materialevalg

§ 1. Folkebibliotekernes formål er at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille bøger og andet egnet materiale vederlagsfrit til rådighed.

Stk. 2. Folkebibliotekerne skal formidle kommunal og statslig information og information om samfundsforhold i øvrigt.

§ 2. Folkebibliotekerne bør bestræbe sig på

- 1) at stille musikbærende og andre audiovisuelle materialer til rådighed,
- 2) at stille edb-programmer og andre elektroniske materialer til rådighed,
- 3) at etablere biblioteksbetjening af de børn og voksne, der er afskåret fra selv at komme på biblioteket, og
- 4) at tilpasse åbningstiderne til brugernes behov.

§ 3. Folkebibliotekernes formål skal opfyldes gennem kvalitet, alsidighed og aktualitet i udvalget af det materiale, der stilles til rådighed. Ved udvælgelsen må alene disse kriterier, ikke de i materialet indeholdte religiøse, moralske eller politiske synspunkter, være afgørende.

Stk. 2. Den ledende bibliotekar foretager materialevalget under medvirken af de øvrige bibliotekarer og under ansvar over for kommunalbestyrelsen.

Stk. 3. Kulturministeren kan efter forhandling med Kommunernes Landsforening fastsætte nærmere bestemmelser om folkebibliotekernes materialer.

Kapitel 2

Lokale folkebiblioteker

§ 4. Enhver kommune er forpligtet til enten alene eller i fællesskab med andre kommuner at opretholde et folkebibliotek med afdelinger for såvel børn som voksne.

Stk. 2. En kommune kan indgå overenskomst med en anden kommune om hel eller delvis biblioteksbetjening.

§ 5. Et folkebiblioteks virkeområde er en kommune eller et biblioteksforbund omfattende to eller flere kommuner, jf. § 4.

Stk. 2. Folkebibliotekerne skal dog stå til rådighed for enhver, der har bopæl i Danmark. Hvor særlige forhold gør sig gældende, kan kulturministeren tillade en begrænsning af denne forpligtelse.

Stk. 3. Hvor virkeområdets størrelse og karakter gør det nødvendigt, bør det tilstræbes, at folkebiblioteket opretter filialer.

Stk. 4. Folkebiblioteket kan i øvrigt oprette og drive afdelinger i virksomheder og institutioner inden for sit virkeområde eller træffe aftaler om biblioteksmæssigt samarbejde med sådanne.

Stk. 5. Udgiften til biblioteksbetjening af statslige, amtskommunale og andre institutioner, der ikke henhører under kommunerne, afholdes af institutionerne.

Stk. 6. Folkebiblioteket samarbejder med kommunens skolebiblioteker. Der benyttes de samme katalogiseringssystemer m.v. indenfor folke- og skolebiblioteksområdet.

Stk. 7. Kulturministeren kan efter forhandling med Kommunernes Landsforening fast-

F. t. l. om folkebiblioteker m.v.

sætte nærmere bestemmelser om benyttelse af folkebibliotekernes materialer.

§ 6. Lederen af et folkebibliotek skal være faguddannet bibliotekar.

Kapitel 3

Centralbiblioteker m.v.

§ 7. Centralbiblioteket skal støtte de lokale folkebiblioteker i centralbiblioteksområdet ved at udlåne eller fremskaffe bøger og andet egnet materiale, som de pågældende folkebiblioteker ikke selv ejer, og ved at yde råd og biblioteksteknisk bistand i nødvendigt omfang. Centralbiblioteket fungerer tillige som lokalt folkebibliotek for sit virkeområde.

Stk. 2. Centralbiblioteksområdet omfatter kommunerne i et amt.

§ 8. Kulturministeren afgør efter indhentet udtalelse fra kommunalbestyrelserne i centralbiblioteksområdet hvilket bibliotek, der skal virke som centralbibliotek.

Stk. 2. Ved afgørelsen skal der tages hensyn til, at centralbibliotekets lokaler, bogbestand og personale er af en sådan standard, at den særlige centralbiblioteksopgave kan løses på forsvarlig måde.

§ 9. Kulturministeren indgår aftale om centralbiblioteksvirksomheden med den kommune, hvis bibliotek varetager centralbiblioteksopgaven.

Stk. 2. Staten afholder udgifterne til centralbiblioteksvirksomheden jf. dog stk. 3.

Stk. 3. Kulturministeren fastsætter de nærmere regler vedrørende centralbibliotekernes ydelser herunder om betaling for visse ydelser.

§ 10. Kulturministeren nedsætter et rådgivende udvalg for hvert centralbibliotek. Det rådgivende udvalg består af:

- 1) 1 repræsentant for centralbiblioteks-kommunen udpeget efter indstilling fra kommunalbestyrelsen.
- 2) 6 repræsentanter for de øvrige kommuner i centralbiblioteksområdet udpeget efter indstilling fra kommuneforeningen i amtet.

Stk. 2. Udvalgets medlemmer modtager diæter, erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og befordringsgodtgørelse m.v. efter reglerne i § 16 i lov om kommunernes styrelse.

Stk. 3. Udgifterne til udvalgets virksomhed afholdes af centralbibliotekets budget.

Stk. 4. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler for udvalgets virksomhed.

Stk. 5. Den ledende bibliotekar ved et centralbibliotek ansættes af kommunalbestyrelsen i hjemstedskommunen efter indhentet udtalelse fra det rådgivende udvalg.

§ 11. Der ydes statstilskud til Københavns og Frederiksberg Kommuner til den del af biblioteksvirksomheden, der svarer til centralbiblioteksvirksomheden.

Kapitel 4

Øvrige statslige opgaver på folkebiblioteksområdet

§ 12. På folkebiblioteksområdet afholder staten udgifter til:

- 1) en særlig overbygningsfunktion for bogligt materiale jf. § 13, stk. 1,
- 2) en særlig overbygningsfunktion for lydbogsmateriale m.v. til læsehandicappede jf. § 13, stk. 2,
- 3) en central depotbiblioteksfunktion,
- 4) en central indvandrerbiblioteksfunktion.

§ 13. Statsbiblioteket virker som overcentral for bogligt materiale ved at stille bøger, tidsskrifter og andet pligtafleveret materiale til rådighed, anskaffe udenlandsk litteratur og udlåne den til folkebibliotekerne, og som lånecentral ved at formidle lån fra ind- og udland til folkebibliotekerne.

Stk. 2. Danmarks Blindebibliotek virker som overcentral for lydbogsmateriale m.v. ved at stille lydbøger og lydtidsskrifter til rådighed for folkebibliotekernes læsehandicappede lånere, og som lånecentral ved at formidle lydmateriale fra ind- og udland til folkebibliotekerne.

§ 14. Kulturministeren kan efter aftale med de berørte ministre fastsætte regler vedrørende de statslige og de statsstøttede bibliotekers virksomhed i forhold til folkebibliotekerne.

Kapitel 5

Særlige bevillinger

§ 15. Staten afholder udgifterne til udarbejdelse af nationalbibliografien.

§ 16. Der ydes statstilskud til det tyske mindretals biblioteker i Sønderjylland.

Stk. 2. Der kan ydes statstilskud til biblioteksbetjening af andre særlige grupper.

§ 17. Der ydes statstilskud til udvikling inden for folke -og skolebiblioteksområdet.

Stk. 2. Kulturministeren fastsætter efter forhandling med undervisningsministeren og Kommunernes Landsforening nærmere regler om fordeling af det tilskud, der er nævnt i stk. 1.

Kapitel 6

Særlige bestemmelser

§ 18. Kommunerne kan opkræve en afgift for overskridelse af lånetiden. Afgiften kan højst udgøre 100 kr. pr. samlet lån, ved lånetidens udløb højst 10 kr. For børn under 14 år kan afgiften højst udgøre 50 kr. pr. samlet lån, ved lånetidens udløb højst 5 kr. Beløbene reguleres pr. 1. januar, første gang den 1. januar 1995, med satsreguleringsprocenten.

Stk. 2. Der er udpantningsret for afgifter, som er fastsat efter stk. 1, såfremt det samlede skyldige afgiftsbeløb udgør 200 kr. eller derover.

§ 19. Kommunerne kan opkræve vederlag for særlige serviceydelser samt for udlån af

musikbærende materialer og videogrammer. Kulturministeren fastsætter nærmere regler herom.

§ 20. Kommunerne kan opkræve vederlag for udstedelse af erstatningslånerkort. Kulturministeren fastsætter nærmere regler herom.

Kapitel 7

Afsluttende bestemmelser

§ 21. Loven træder i kraft den 1. januar 1994 jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 5, stk. 6, træder i kraft den 1. august 1994. § 17 træder i kraft den 1. januar 1995.

§ 22. Lov om folkebiblioteker m.v., jf. lovbe- kendtgørelse nr. 384 af 22. august 1985 ophæ- ves jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Kapitel 4 om skolebiblioteker ophæ- ves den 1. august 1994. § 18, stk. 3, § 19 samt § 19 a ophæves den 1. januar 1995.

§ 23. Indtil kulturministeren efter denne lov har udpeget de biblioteker, der skal virke som centralbiblioteker samt har nedsat de rådgi- vende udvalg for hvert centralbibliotek, opret- holdes de hidtidige centralbiblioteker jf. lovbe- kendtgørelse nr. 384 af 22. august 1985.

§ 24. Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

- Lovforslaget indebærer indholdsmæssigt væsentlige ændringer på tre af den gældende lovs områder:
- centralbiblioteksområdet, hvor styring og finansiering foreslås overført fra amtskommunerne til staten
 - skolebiblioteksområdet, hvor de væsentligste bestemmelser overføres til folkeskoleloven og
 - tilskudsområdet, hvor tre rådighedssummer foreslås sammenlagt til én udviklingspulje for folke- og skolebiblioteker.

Som noget nyt i forhold til gældende lovgrundlag foreslås endvidere statens rolle i lånesamarbejdet i forhold til folkebiblioteksområdet præciseret, idet de særlige statslige overbygningsfunktioner defineres i lovforslaget, og der åbnes mulighed for fastsættelse af regler for de statslige og statsstøttede bibliotekers virksomhed i forhold til folkebibliotekerne.

Det nuværende lovgrundlag på folke- og skolebiblioteksområdet, jf. nedenfor, består af en lov bekendtgørelse fra 1985 samt fire ændringslove. Af ordensmæssige grunde er det nu ønskeligt at fremsætte et samlet lovforslag og ikke en ny ændringslov.

En række af bestemmelserne i forslaget er ikke ændret i forhold til de gældende bestemmelser. Der er således ikke ændret væsentligt ved formåls- og materialevalgsbestemmelserne. Det har dog været anset for ønskeligt at indføje en hensigtserklæring vedrørende tilbud af elektroniske- og audiovisuelle materialer. Det er endvidere i bemærkningerne præciseret, at folkebibliotekerne bør skærpe opmærksomheden med hensyn til anvendelsen af materialevalgskriterierne det vil sige kvalitet, alsidighed og aktualitet.

Bestemmelserne vedrørende de lokale folkebiblioteker er stort set de samme som de, der gælder nu.

Som noget nyt har man ønsket at præcisere, at folkebibliotekerne bør bestræbe sig på at tilpasse åbningstiderne til brugerens behov.

Gældende lovgivning m.v. på folke- og skolebiblioteksområdet

Det gældende lovgrundlag er Kulturministeriets bekendtgørelse nr. 384 af 22. august 1985 af Lov om folkebiblioteker m.v.

Hertil kommer de ændringer, der følger af lov nr. 337 af 24. maj 1989, lov nr. 377 af 7. juni 1989, lov nr. 227 af 6. april 1990 samt lov nr. 279 af 29. april 1992.

De nærmere bestemmelser om folkebiblioteker og skolebiblioteker er fastsat i Kulturministeriets bekendtgørelse nr. 658 af 14. december 1983 om folkebiblioteker med senere ændringer og Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 392 af 5. juli 1984 om skolebiblioteker i folkeskolen.

Baggrund for forslaget

I betænkning 1143/1988 »Kommunernes udgifts- og styringsmuligheder« (Lotz-udvalg II) blev der fremsat forslag om, at skolebiblioteksordningens nærmere udformning overlades til primærkommunerne. Dette forslag resulterede i gennemførelse af lov nr. 227 af 6. april 1990 om en forsøgsordning på skolebiblioteksområdet, hvor kulturministeren kunne dispensere fra en række af bestemmelserne vedrørende skolebiblioteker. Resultaterne af forsøgsordningen skulle vurderes senest i 1992 under hensyn til blandt andet den planlagte revision af folkeskoleloven.

I betænkning 1168/1989 »De kommunale opgavers fordeling og finansiering« (Lotz-udvalg III) blev der fremsat forslag om, at finansiering og styring af centralbibliotekerne overføres fra amtskommunerne til primærkommunerne. Dette forslag har siden været genstand for en bred debat.

Det har endvidere i nogen tid været drøftet, om der var behov for en effektivisering og forenkling af tilskudsordningerne efter den gældende bibliotekslov.

I juni 1992 nedsatte Kulturministeriet en arbejdsgruppe med repræsentanter for ministeriet, Statens Bibliotekstjeneste og Kommunernes Landsforening, der skulle forberede en ændring af lov om folkebib-

lioteker m.v. med henblik på fremsættelse af lovforslag i Folketingssamlingen 1992-93. Arbejdsgruppen kunne inddrage ekstern ekspertise inden for lovens enkelte områder i nødvendigt omfang.

Gruppen havde primært til opgave at vurdere behovet for evt. ændringer på følgende områder inden for lovgivningen om folkebiblioteker m.v.:

- tilskudsområdet
- centralbibliotekernes finansiering og styring
- skolebiblioteksområdet

Arbejdsgruppen skulle endvidere overveje, om udviklingen på materialevalgsområdet kunne give anledning til ændringer af bestemmelser m.v. om den indholdsmæssige side af bibliotekernes virksomhed.

Arbejdsgruppen skulle endelig vurdere, om loven og de dertil knyttede bestemmelser kunne forenkles i lyset af den udvikling, der er sket siden lovrevisionen i 1983.

Undervisningsministeriet var inddraget i gruppens drøftelser for så vidt angår skolebiblioteksområdet. Følgende organisationer m.v. har deltaget i arbejdsgruppens overvejelser:

Københavns og Frederiksberg Kommuner, Danmarks Skolebiblioteksforening, Danmarks Biblioteksforening, Bibliotekslederforeningen, repræsentanter for centralbibliotekerne og Bibliotekarforbundet.

Arbejdsgruppen afleverede sin rapport i november måned 1992. Rapporten blev herefter udsendt til høring til de ovennævnte organisationer m.v. samt berørte institutioner.

Rapporten og høringssvarene samt efterfølgende drøftelser med de kommunale parter har dannet grundlag for udarbejdelse af lovforslaget.

Økonomiske konsekvenser

For så vidt angår centralbiblioteksområdet samt den tilsvarende virksomhed i Københavns og Frederiksberg Kommuner nedsættes den amtskommunale bloktilskudspulje i henhold til forslaget med et beløb svarende til det hidtidige finansieringsgrundlag på centralbiblioteksområdet samt med et beløb, der svarer til de udgifter Københavns og Frederiksberg Kommuner anvender til den tilsvarende virksomhed indenfor de to kommuners område.

Grundlaget for opgørelse af det beløb, der skal overføres i forbindelse med omlægningen af centralbibliotekernes finansiering og styring, er de registrerede driftstilskud til centralbiblioteksvirksomheden for året 1992. Dette beløb er opgjort til 40,9 mio. kr. Københavns og Frederiksberg Kommuner har op-

gjort udgifterne til drift af kommunernes tilsvarende virksomhed til 4 mio. kr.

Staten har siden 1984 ydet tilskud på indtil 2 mio. kr. til centralbibliotekernes køb af lydbøger i henhold til bibliotekslovens § 18, stk. 2. Denne opgave forudsættes i fremtiden løst inden for centralbibliotekernes budgetter og et beløb på 1,5 mio. kr. til dette formål vil indgå i det samlede finansieringsgrundlag på centralbiblioteksområdet jf. iøvrigt nedenfor om tilskud til særlig biblioteksbetjening af erhvervsbeskæftigede blinde.

Det samlede beløb dvs. et beløb svarende til nedsættelsen af den amtslige bloktilskudspulje på 44,9 mio. kr. samt 1,5 mio. kr. til køb af lydbøger i alt 46,4 mio. kr., vil blive fordelt til centralbibliotekerne samt Københavns og Frederiksberg Kommuner af Statens Bibliotekstjeneste. I 1994 vil fordelingen ske på grundlag af de budgetter, der var aftalt mellem amterne og centralbibliotekerne i 1992 samt den opgørelse fra Københavns og Frederiksberg Kommuner, som er grundlaget for bloktilskuds nedsættelsen for disse to kommuner. Fra 1995 vil der ske en gradvis tilpasning af finansieringsberegningen efter objektive kriterier, således at der på sigt tilstræbes et ligeligt niveau for finansiering af centralbiblioteksfunktionen på landsbasis.

I forbindelse med omlægning af centralbiblioteksvirksomheden fra amterne til staten agter regeringen at søge bevillingen til centralbiblioteks virksomheden forhøjet med 6 mio. kr. jf. bemærkningerne til Kapitel 3.

Der er siden 1985 ydet tilskud i henhold til bibliotekslovens § 18, stk. 2. til opbygning og drift af Danmarks Blindebiblioteks overbygningsfunktion på lydbogsområdet i forhold til folkebibliotekerne. Dette tilskud, som i 1992 androg ca. 2 mio. kr., forudsættes nu overført til Danmarks Blindebiblioteks driftsramme sammen med et tilskud på 0,5 mio. kr. til særlig biblioteksbetjening af erhvervsbeskæftigede blinde.

Denne omlægning medfører en forhøjelse af Danmarks Blindebiblioteks lønsum på 2,0 mio. kr.

Det skal iøvrigt bemærkes, at de nye hensigtserklæringer i § 2 vedrørende folkebibliotekernes åbningstider samt audiovisuelle og elektroniske materialer ikke pålægger kommunerne merudgifter, idet det er den enkelte kommune, der afgør hvorledes hensigtserklæringerne udmøntes.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Kapitel 1

*Folkebibliotekernes formål og materialevalg**Til § 1*

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 1, stk. 1. Udfyldende bestemmelser findes i bekendtgørelse om folkebiblioteker § 1-3, § 9-13 og § 23.

Det skal bemærkes, at den gældende bestemmelse om at kommunerne kan opkræve vederlag for udlån af musikbærende materialer, videogrammer samt for særlige serviceydelse (gældende lov § 1, stk. 2) bibeholdes, men af ordensmæssige grunde flyttes til Kapitel 6, Særlige bestemmelser, § 19.

Til stk. 2

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 1, stk.3. Udfyldende bestemmelser findes i bekendtgørelse om folkebiblioteker § 1, § 13, stk.2 og § 18.

Til § 2

Bestemmelsens første punkt er omformuleret i forhold til den gældende bestemmelse. Bestemmelsens andet og fjerde punkt er nye i forhold til de gældende bestemmelser i § 1, stk. 4. og 5. Udfyldende bestemmelser vedrørende den gældende lovs § 1, stk. 4. og 5. findes i bekendtgørelse om folkebiblioteker § 6, § 7 og § 26.

Det er i den gældende lov nævnt, at det er ønskeligt, at bibliotekerne stiller musikbærende materialer til rådighed (§ 1, stk. 4.). Med den nye formulering understreges det, at det er af betydning, at bibliotekerne tilskyndes til også at inddrage andre audiovisuelle materialer i deres samlinger for derved at imødekomme ønsket om at give befolkningen adgang til disse materialer. Dette er blandt andet vigtigt i forhold til betjeningen at brugere, for hvem den trykte bog ikke er umiddelbart tilgængelig.

For at opfylde kravene til et moderne folkebibliotek vil det ligeledes være ønskeligt, at folkebibliotekerne i fremtiden foruden de traditionelle udlånsmaterialer - i stigende grad indkøber og tilgængeliggør elektroniske materialer m.v. Baggrunden er, at dels vil en række publikationer, som i dag foreligger i trykt form, i fremtiden alene blive publiceret på disetter og CD-ROM, dels vil der komme edb-programmer m.v. inden for områder, der i dag er udekede. Som et eksempel på et nyt elektronisk materiale, som folkebibliotekerne allerede i dag - i begrænset omfang - gør brug af, kan nævnes interaktiv vi-

deo, som kombinerer opbevaring af tekst, lyd og billeder.

Med bestemmelserne i første og andet punkt i § 2 understreges det således, at audiovisuelle (musikbærende materialer, videofilm m.v.) og elektroniske materialer -kulturelt og informationsmæssigt- har fået en mere fremtrædende placering i de senere år, og at der må forventes et stigende behov for, at folkebibliotekerne stiller disse materialer til rådighed for brugerne.

Det bemærkes, at udlån af edb-programmer, som er udgivet i maskinlæsbar form, efter ophavsretsloven ikke kan finde sted uden samtykke fra ophavsmanden. Tilsvarende gælder for filmværker herunder videofilm.

I denne forbindelse kan det nævnes, at Statens Filmcentral -efter aftale med rettighedshaverne- har frikøbt en række videofilm til almen benyttelse. De enkelte folkebiblioteker kan abonnere på disse film og udlåne dem vederlagsfrit.

Ministeriet har fundet det ønskeligt i § 2 fjerde punkt at præcisere, at folkebibliotekerne bør bestræbe sig på at åbningstiderne tilpasses brugernes behov.

Folkebibliotekernes formål kan kun opfyldes, hvis bibliotekernes samlinger også er tilgængelige på tider, hvor den erhvervsaktive del af befolkningen har mulighed for biblioteksbenyttelse.

Specielt for at stimulere børnenes biblioteksbenyttelse er det af betydning, at bibliotekerne i videst muligt omfang er åbne i weekenderne, så forældrene sammen med børnene kan benytte bibliotekerne.

En række biblioteker har derfor i de senere år gennemført at holde bibliotekerne åbent om søndagen fx. Gladsaxe, Sønderborg, Herning, Roskilde og Varde samt enkelte afdelinger i København.

Den nærmere tilrettelæggelse af åbningstiderne bør bero på lokale beslutninger, og der er derfor ikke i biblioteksloven direkte anført bestemmelser om placeringen og omfanget af bibliotekernes åbningstid. Man har imidlertid fundet det rigtigt ved den foreslåede hensigtserklæring at understrege den kulturpolitiske betydning af de bedst mulige betingelser for befolkningens adgang til folkebibliotekerne.

Til § 3

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 1 a.

Udfyldende bestemmelser findes i bekendtgørelse om folkebiblioteker § 9 - 13.

Fortolkningen af bibliotekslovens materialevalgsbestemmelser har været debatteret løbende. Diskussionen blev længe ført på et usikkert grundlag uden

noget samlet overblik over folkebibliotekernes faktiske anskaffelser.

Derfor besluttede Statens Bibliotekstjeneste at iværksætte en undersøgelse af kvaliteten af folkebibliotekernes boganskaffelser. Resultatet forelå i foråret 1992 i form af en rapport og blev udgivet under titlen »Biblioteket og den gode bog«.

Undersøgelsen blev begrænset til danske bogudgivelser for voksne med særligt henblik på skønlitteraturen, fordi det var dette område, der især havde været debatteret, og fordi en afgrænsning var nødvendig. Undersøgelsen drejede sig om forholdet mellem kvalitet og efterspørgsel i bibliotekernes bogvalg.

Kernen i undersøgelsen var analysen af de data, der blev indsamlet om folkebibliotekernes anskaffelse af 114 skønlitterære titler fra 1989, udvalgt blandt de bedst anmeldte og de bedst solgte.

Af undersøgelsen kan man blandt andet drage følgende slutninger:

- at folkebibliotekerne inden for skønlitteraturen foretrækker kvalitet, når den er kombineret med popularitet, og at det går ud over den smalle kvalitetslitteratur
- at efterspørgslen sandsynligvis styrer bogvalget i højere grad end tidligere
- at der er et fælles mønster i folkebibliotekernes anskaffelser på de områder, der er undersøgt.

Den undersøgelse, som Statens Bibliotekstjeneste har gennemført, har givet anledning til en omfattende debat, som navnlig har koncentreret sig om anskaffelsespolitikens betydning i forhold til sådanne skønlitterære udgivelser, som umiddelbart må antages at have et begrænset publikum.

Der er i denne forbindelse rejst spørgsmål om, hvorvidt situationen giver anledning til ændringer af bestemmelserne om materialevalg i biblioteksloven eller de bestemmelser, der er knyttet hertil.

Spørgsmålet kunne i denne forbindelse være, om »kvalitet« som kriterium skulle fremhæves som særligt betydningsfuldt i afvejningen over for de andre relevante kriterier »alsidighed« og »aktualitet«.

Det er ministeriets opfattelse, at det ikke kan anses for hensigtsmæssigt at ændre den gældende formulering vedrørende materialevalget på nuværende tidspunkt.

Den aktuelle debat kan imidlertid give anledning til at skærpe biblioteksvæsenets opmærksomhed med hensyn til anvendelsen af materialevalgskriterierne. Materialevalgskriterierne har vist sig at være hensigtsmæssige, men der er i de senere år bl.a. sket en økonomisk udvikling som har medført at folkebibliotekernes materialevalg er kommet i søgelyset i højere grad end før.

For det første er folkebibliotekernes muligheder for materialeanskaffelse -primært bøger- faldet mærkbart fra 1980 til 1990. Grunden er ikke primært kommunale besparelser, men en prisudvikling på bøger, der langt overstiger den normale prisudvikling. Dette har bl.a. medført, at folkebibliotekernes samlede bruttotilvækst af bøger er faldet med ca. 27% i perioden. En anden faktor, der vil påvirke materialevalgssituationen i fremtiden, er anskaffelse af nye informationsbærende medier, som ligeledes må indpasses i folkebibliotekernes indkøbsbudgetter. Her tænkes der specielt på edb-programmel, CD-ROM m.v.

Ministeriet finder, at den større opmærksomhed om materialevalgskriterierne, både i forhold til det skønlitterære, det faglitterære materiale samt nye medier, er af væsentlig betydning for at bibliotekerne kan leve op til de krav i forhold til uddannelse, folkeoplysning og anden kulturel aktivitet, som fremgår af bibliotekslovens formåls- og materialevalgsbestemmelser.

Ministeriet forudsætter, at Statens Bibliotekstjeneste fortsat følger udviklingen på området og i nødvendigt omfang fremmer initiativer, såsom supplerende undersøgelser, vejledninger eller forsøgsordninger, til sikring af, at bibliotekslovens materialevalgskriterier tilgodeses.

Til stk. 3

I overensstemmelse med gældende ordning vil Kulturministeren kunne fastsætte nærmere bestemmelser om folkebibliotekernes materialer efter forhandling med Kommunernes Landsforening.

Bestemmelsen er ny, men svarer indholdsmæssigt til den generelle bemyndigelse i gældende lovs § 22.

Kapitel 2

Lokale folkebiblioteker

Til Kapitel 2

Som nævnt i de almindelige bemærkninger, er der ikke ændret væsentligt ved bestemmelserne vedrørende de lokale folkebiblioteker i forhold til gældende lov. Som konsekvens af at bestemmelser om skolebiblioteker (gældende lov Kapitel 4) er optaget i lov om folkeskolen, er der dog indføjet en ny bestemmelse om, at folkebibliotekerne samarbejder med skolebibliotekerne (§ 5, stk. 6). Af ordensmæssige grunde er tillige gældende lovs § 1, stk. 5, 2. punktum optaget særskilt som § 5, stk. 5, idet bestemmelsen primært vedrører de lokale folkebiblioteker og ikke folkebibliotekernes formål og materialevalg i Kapitel 1.

Gennem det sidste årti har der været interesse for mulighederne for at give brugerne en større direkte indflydelse på folkebibliotekernes virksomhed i lokalsamfundene.

Således startede den 1. oktober 1983 et forsøg med formaliseret brugerindflydelse i tre fynske kommuner, Ejby, Otterup og Næsby, filial under Odense Kommune.

Forsøgets formål var at afprøve og få erfaringer med forskellige former for benytterindflydelse i form af brugerråd, benytternavn m.v.

Der er i den seneste tid opstået en fornyet debat om brugerindflydelse, som bl.a. går i retning af egentlige biblioteksbestyrelser af samme art som man f.eks. finder det ved folkeskolerne og i daginstitutionerne, hvor bestemmelser om bestyrelser er indeholdt i lovgivningen for disse institutioner.

I lys af denne debat har det været overvejet, om der bør indføres bestemmelser vedrørende brugernavn m.v. i forhold til de lokale folkebiblioteker i biblioteksloven. Det må ses som en positiv udvikling, at kommuner nu er begyndt at udvikle og planlægge folkebiblioteksvirksomheden i et samarbejde med brugerne, men ministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt at fastsætte rammerne for dette samarbejde fra centralt hold.

Til § 4

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 3. Udfyldende bestemmelser findes i bekendtgørelse om folkebiblioteker § 4 og § 5.

For så vidt angår overenskomst mellem kommuner om delvis folkebiblioteksbetjening bemærkes, at en overenskomst kan vedrøre en geografisk del af en kommune eller en faglig defineret del af virksomheden.

Til § 5

Bestemmelserne svarer til de gældende bestemmelser i § 2, stk. 14. Udfyldende bestemmelser findes i bekendtgørelse om folkebiblioteker § 5-7 og § 15.

For så vidt angår den frie benyttelsesret, som er nævnt i stk. 2, forudsættes det i overensstemmelse med den gældende ordning, at denne ret ikke omfatter hjemlån af bogsæt, audiovisuelle materialer og billedkunst m.v., medmindre kommunalbestyrelsen træffer anden beslutning. Kommunalbestyrelsen vil endvidere fortsat være berettiget til at kræve kaution eller depositum af lånere, der ikke er tilmeldt et dansk folkeregister.

Til stk. 5

Det skal bemærkes, at bestemmelsen er flyttet fra Kapitel 1 og omformuleret i forhold til gældende bestemmelse (§ 1, stk.5.), men at der ikke indholds-mæssigt tilsigtes ændringer.

Til stk. 6

Det gældende lovgrundlag for skolebiblioteksvirksomheden findes i lov om folkebiblioteker m.v. i Kapitel 4. Disse bestemmelser blev indført ved lov nr. 242 af 8. juni 1983 om ændring af lov om folkebiblioteker m.v. og af lov om folkeskolen. Nærmere bestemmelser om skolebiblioteker er fastsat i Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 392 af 5. juli 1984. I betænkning 1143/1988 »Kommunernes udgiftspres og styringsmuligheder« (Lotz-udvalg II) blev der fremsat forslag om, at skolebiblioteksordningens nærmere udformning skulle overlades til primærkommunerne. Dette forslag resulterede i gennemførelse af lov nr. 227 af 6. april 1990 om en forsøgsordning på skolebiblioteksområdet, hvor kulturministeren kunne dispensere fra en række af bestemmelserne vedrørende skolebiblioteker med henblik på afprøvning af mere fleksible former for skolebiblioteksbetjening, herunder nye samarbejdsformer mellem folkebiblioteker og skolebiblioteker. Resultaterne af forsøgsordningen skulle vurderes senest i 1992 under hensyn til blandt andet den planlagte revision af folkeskoleloven.

Forsøgsordningen er blevet vurderet af Statens Bibliotekstjeneste og Undervisningsministeriets Folkeskoleafdeling. Det er konstateret, at ordningen kun har givet anledning til en beskedent forsøgsvirksomhed.

I forbindelse med revision af lov om folkeskolen (lov nr. 509 af 30. juni 1993 om folkeskolen) indgår bestemmelser om skolebibliotekernes virksomhed (§ 19, stk. 2 og 3). Det er herefter Kulturministeriets opfattelse, at de gældende lovbestemmelser om skolebiblioteker i biblioteksloven er overflødige.

Det er dog Kulturministeriets vurdering, at det i lov om folkebiblioteker m.v. må understreges, at skolebibliotekerne er en del af det samarbejdende bibliotekssystem. Skolebibliotekerne er efter den gældende ordning, foruden af bestemmelserne i folkebiblioteksloven, også omfattet af bestemmelserne i biblioteksafgiftsloven og er ligeledes berettiget til tilskud fra folkebiblioteklovens rådighedssum samt dispositionssum. Skolebibliotekerne er ligeledes omfattet af bestemmelserne vedrørende biblioteksfaglige standarder, der er fastsat i den gældende bekendtgørelse om folkebiblioteker m.v.

Ministeriet finder det derfor hensigtsmæssigt, at det i folkebiblioteksloven præciseres, at folkebibliotekerne samarbejder med skolebibliotekerne. Kommunalbestyrelsen træffer nærmere beslutning om samarbejdets form og indhold.

Forslaget indebærer endvidere, at man også i fremtiden benytter fælles registrerings- og katalogiseringssystemer på folke- og skolebiblioteksområdet.

Der skal ligeledes også i fremtiden kunne ydes tilskud til skolebiblioteksområdet af den foreslåede udviklingspulje, jf. bemærkningerne til forslaget § 17, stk. 1.

Til stk. 7

I overensstemmelse med den gældende ordning kan Kulturministeren efter forhandling med Kommunernes Landsforening fastsætte nærmere bestemmelser om benyttelse af folkebibliotekernes materialer.

Bestemmelsen er ny, men svarer indholdsmæssigt til den generelle bemyndigelse i gældende lovs § 22.

Til § 6

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 6.

Den gældende praksis på området, hvorefter enhver nybesættelse af stillingen som leder af et folkebibliotek skal ske med en faguddannet bibliotekar, forudsættes videreført.

Kapitel 3

Centralbiblioteker m.v.

Til Kapitel 3

1. Centralbiblioteker. Gældende lovgrundlag m.v.

Bestemmelserne om centralbibliotekernes opgaver, deres finansiering og styring er indeholdt i lov om folkebiblioteker m.v. Kap. 3 (§ 8 – § 10) samt i bekendtgørelse om folkebiblioteker § 17 – § 25. § 8 og § 10 blev indføjet ved lov nr. 242 af 8. juni 1983.

Centralbiblioteksfunktionerne finansieres af amtskommunerne efter overenskomst forhandlet lokalt mellem amtskommunen og hjemstedskommunen. Visse ydelser kan finansieres ved betaling fra den modtagende kommune. Der nedsættes for hvert centralbibliotek et rådgivende kontaktudvalg for centralbiblioteksvirksomheden.

De biblioteker, der udover deres primærkommunale opgaver tillige fungerer som centralbiblioteker, udpeges ifølge lovens § 8 af kulturministeren efter forhandling med amtsrådene.

Centralbiblioteket støtter de lokale biblioteker i amtet ved at

- udlåne eller fremskaffe bøger og andet egnet materiale, som de pågældende biblioteker ikke selv ejer (lånesamarbejdet)
- yde råd og biblioteksteknisk bistand.

Inden for det generelle samarbejde bibliotekerne imellem og lånesamarbejdet har centralbibliotekerne en nødvendig overbygningsfunktion, idet de skal

- virke for samordningen af biblioteksvirksomheden i området
- udlåne bogligt materiale til områdets biblioteker
- fremskaffe bogligt materiale fra andre biblioteker til områdets biblioteker
- stå til rådighed for biblioteker i områdets uddannelsesinstitutioner med hensyn til ydelse af enkeltlån
- supplere områdets folkebiblioteker med deres oplysnings- og informationstjeneste.

For at kunne udføre disse opgaver og tilbyde den nødvendige konsulenttjeneste til amtets biblioteker skal centralbibliotekerne råde over bibliotekarer med specialistviden.

Desuden skal centralbibliotekerne, som et led i overbygningsfunktionen, råde over og vedligeholde omfattende samlinger af håndbøger, bibliografier, lydbøger m.v., som det ikke vil være muligt for alle biblioteker i amtet at anskaffe.

Centralbibliotekerne samarbejder med amtscentralerne om materialevalg på overbygningsniveau med henblik på udlån til undervisningsinstitutioner og folkeoplysning.

2. Centralbibliotekernes fremtidige forhold.

Spørgsmålet om centralbibliotekernes fremtidige rolle har i de seneste år været taget op til drøftelse i en række tilfælde. I betænkning 1168/1989 »De kommunale opgavers fordeling og finansiering« (Lotz-udvalg III) foreslås, at bibliotekslovens § 8 ændres, således at der ikke længere er pligt til at udpege centralbiblioteker, at den amtskommunale finansiering overføres til kommunerne, og at centralbibliotekernes opgaver herefter vil kunne løses i samarbejde mellem kommunerne i amtet i form af en kommunal fællesordning eller betjeningsoverenskomstordning med centralbibliotekets hjemstedskommune.

Kommunernes Landsforening har i 1990 udarbejdet en rapport om centralbibliotekernes fremtidige styring og finansiering, som beskriver alternative finansierings- og styringsmodeller. Rapporten anbefaler en primærkommunal finansiering og styring.

Det faglige Fællesudvalg for Folke- og Forskningsbiblioteker har i 1991 udarbejdet en rapport

om en biblioteksfaglig vurdering af centralbibliotekernes fremtidige forhold. Rapporten anbefaler en statslig finansiering af centralbiblioteksområdet.

Centralbibliotekernes fremtidige forhold har været drøftet i den arbejdsgruppe, som er nævnt under de almindelige bemærkninger.

Der er enighed mellem Kulturministeriet og Kommunernes Landsforening om blandt andet:

- at en opretholdelse af centralbiblioteksfunktionen er af afgørende betydning for et sammenhængende biblioteksvæsen
- at det ved lov eller bekendtgørelse bør fastlægges, hvilke ydelser, centralbibliotekerne skal være i stand til at præstere (obligatoriske ydelser)
- at de væsentligste obligatoriske ydelser (materialeopplæring, lånesamarbejdet, samordning m.v.) er den budgettunge del af centralbibliotekernes virksomhed.

For så vidt angår finansieringen er det lagt til grund, at en amtskommunal finansiering ikke er hensigtsmæssig under hensyn til, at der er tale om amternes eneste opgave på folkebiblioteksområdet. Man har herefter overvejet, om finansieringen af de væsentligste obligatoriske ydelser skal ske gennem statslige bevillinger eller gennem pligtmæssige bidrag fra centralbiblioteksområdets kommuner.

Som argument for en primærkommunal finansiering er navnlig fremhævet, at det er primærkommunerne, der har den umiddelbare interesse i de ydelser, som centralbibliotekerne kan præstere.

Som argument for en statslig finansiering er navnlig fremhævet hensynet til et ligeligt niveau for centralbiblioteksbetjeningen over hele landet og sammenhængen med den allerede statsfinansierede del af overbygningsfunktionen i forhold til folkebibliotekerne.

De danske biblioteker udgør et samlet netværk, der både omfatter de kommunale og de statslige biblioteker, og som bygger på et samarbejde, der opererer på tre niveauer: et lokalt, et regionalt og et landsdækkende. Dette kan kun fungere, hvis man ikke blot i den enkelte kommune, men også i den enkelte region opretholder en rimelig biblioteksstandard, herunder en effektiv overbygningsfunktion. Der må ske en koordinering af samarbejdet, både mellem regionens biblioteker og på landsplan.

Centralbibliotekerne er et vigtigt led i dette system, både som overbygning m.h.t. materialer, som koordinerende instans og som rådgiver på det biblioteksfaglige område for specielt regionens mindre biblioteker. Den teknologiske udvikling kræver en stigende grad af koordineret samarbejde, ikke blot på landsplan, men også regionalt og mellem regio-

nerne, og det er centralbiblioteket, der er den naturlige varetager af opgaven.

Det er derfor i det samlede biblioteksvæsens interesse, at det regionale niveau fungerer bedst muligt, og staten bør derfor i videst muligt omfang sikre centralbibliotekernes mulighed for at løse deres opgaver på en forsvarlig måde også i forhold til de statslige biblioteker. Det er ligeledes væsentlig at ikke et eller flere centralbiblioteker er markant dårligere økonomisk stillet end de øvrige. Disse overordnede forhold angår ikke blot kommunerne i det pågældende område, men også alle andre dele af systemet.

Det er herefter ministeriets opfattelse, at det bør være statens opgave at finansiere og foretage en prioritering af de funktioner, der binder systemet sammen. De statslige biblioteker udgør allerede en væsentlig del af overbygningen, og en statslig finansiering af centralbiblioteksopgaverne vil kunne sikre en stabil udvikling og et ligeligt niveau, som også tager hensyn til de statslige bibliotekers situation.

Efter en samlet vurdering er det således ministeriets opfattelse, at centralbiblioteksvirksomheden skal finansieres ved statslig bevilling over finansloven.

3. I forbindelse med omlægningen af centralbibliotekernes finansiering og styring har ministeriet fundet det hensigtsmæssigt at præcisere, at også København og Frederiksberg Kommuner varetager opgaver, der svarer til centralbiblioteksopgaverne. I henhold til det udvidede totalbalanceprincip (DUT) vil Københavns og Frederiksberg Kommuner automatisk indgå ved nedsættelse af den amtslige bloktilskudspulje, og det har bl.a. derfor også været nødvendigt at beregne de udgifter, som de to kommuner afholder på dette område, således at finansieringsgrundlaget på centralbiblioteksområdet samt for de tilsvarende funktioner i København og Frederiksberg bliver realistiske jf. i øvrigt ovenfor vedrørende forslaget økonomiske konsekvenser og nedenfor i bemærkningerne til § 11.

4. I perioden 1980 til 1990 er bruttotilvæksten af bøger i folkebibliotekerne faldet med 27,4%. Faldet skyldes primært, at den kommunale opregning af folkebibliotekernes bogkøbskonti på årsbasis ikke svarer til den reelle prisstigning på bøger. Problemet svarer til tilsvarende problemer inden for ministeriets forskningsbiblioteksområde, hvor man i løbet af perioden har søgt så vidt muligt at kompensere for forskellen mellem de årlige opregningsprocenter og den reelle prisstigning ved særlige rammeforhøjelser til bogkøb m.v.

Ved overgang til en statsfinansiering af centralbiblioteksområdet har ministeriet fået en mere direkte

mulighed for at påvirke denne uheldige udvikling også inden for folkebibliotekssystemet.

Det er ministeriets opfattelse, at det er væsentligt at folkebibliotekernes tilbud af bøger og andet egnet materiale forbedres. I denne forbindelse er ministeriet indstillet på, at der fra 1994, udover det beløb, der er nævnt i de økonomiske konsekvenser ovenfor til finansiering af centralbiblioteksvirksomheden, yderligere afsættes midler primært til forhøjelse af centralbibliotekernes indkøbskonti. Ministeriet vil arbejde for, at der afsættes ca. 6 mio.kr. til formålet i 1994 d.v.s. en forhøjelse af den samlede centralbiblioteksbevilling med godt 13% på årsbasis.

Det vil naturligvis stadig være de lokale folkebiblioteker, og dermed kommunerne, der er ansvarlige for finansieringen af den væsentligste del af folkebibliotekssystemets indkøb af bøger og andet egnet materiale. Med ovennævnte initiativ er det imidlertid ministeriets håb, at også kommunerne vil følge efter og opprioritere folkebibliotekernes muligheder for at anskaffe flere bøger m.v.

Til § 7

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 9.

Centralbibliotekerne skal fortsat tillige fungere som primærkommunale biblioteker.

De nuværende centralbiblioteksområder, 14 i alt, forudsættes indtil videre opretholdt, jf. stk.2.

I den gældende lov omtales centralbibliotekernes forpligtelse til at udlåne eller fremskaffe bøger og andet egnet materiale, som bibliotekerne ikke selv ejer. Denne opgave er i den gældende bekendtgørelse (§ 17,stk.2.) indsnævret til at centralbiblioteket til områdets biblioteker skal udlåne bogligt materiale, som de ikke selv ejer, og som ikke må forudsættes anskaffet af det enkelte bibliotek.

For så vidt angår centralbibliotekernes opgaver, må det som hidtil fastlægges, hvilke ydelser centralbibliotekerne skal være i stand til at præstere. Det er ikke med forslaget tilsigtet at udvide centralbibliotekernes opgaver i forhold til den gældende ordning. Centralbibliotekernes opgaver kan opdeles i tre kategorier: 1) obligatoriske ydelser, der finansieres ved statslig tilskud, 2) obligatoriske ydelser, for hvilke der kan opkræves betaling fra modtagerne og 3) ikke-obligatoriske ydelser, som finansieres af de kommuner, der ønsker at gøre brug af ydelserne.

De obligatoriske opgaver, der skal finansieres ved statslig bevilling er:

Materialesupplering (bøger samt lydbøger), informationstjeneste, råd og vejledning til områdets biblioteker, virksomhed for samordning af biblioteks-

virksomheden i området og samarbejde med amtscentralen og andre institutioner og biblioteker.

De obligatoriske opgaver, der kan finansieres ved betaling fra den modtagende kommune, er:

Biblioteksteknisk bistand til deltidsbiblioteker (d.v.s. biblioteker uden faguddannet leder) og kørselsordninger.

Eksempler på ikke-obligatoriske opgaver:

Kursus- og konferencevirksomhed, ikke-lovbestemt materialesupplering (f.eks. musik, edb-programmer, video), erhvervs-service, særlig rådgivning eller bistand til enkelte kommuner, f.eks. konsulentbistand og samarbejde om køb af lydbøger og andre audiovisuelle materialer.

Siden 1986 har staten efter biblioteklovens § 18, stk.2 udbetalt et særligt tilskud til indkøb af lydbøger til centralbibliotekerne og bibliotekerne i København og Frederiksberg Kommuner. Som betingelse for udbetalingen af tilskuddet til centralbibliotekerne har været stillet, at centralbibliotekerne udlånte lydbøger frit til bibliotekerne i amtet. Fra 1990 har centralbibliotekerne på forsøgsbasis og fra februar 1992 permanent udlånt lydbøger på tværs af amtsgrænserne på den betingelse, at det enkelte folkebibliotek bestiller lydbøger via det lokale centralbibliotek.

Der er nu enighed om, at udlån af lydbøger må anses for en obligatorisk ydelse inden for centralbiblioteksområdet m.v. jf. ovenfor om lovforslagets økonomiske konsekvenser.

I forbindelse med de ovennævnte overvejelser vedrørende centralbibliotekernes opgaver bør det understreges, at specielt centralbibliotekerne må betragtes som et vigtigt element i formidlingen af kvalitetslitteratur og anden speciallitteratur indenfor deres virkeområde.

Til stk. 2

Forslaget indebærer, at den nuværende struktur med et centralbibliotek inden for hvert amt opretholdes.

Til § 8

I henhold til den gældende bestemmelse i biblioteklovens § 8, stk.1, 1. punktum, træffer Kulturministeren afgørelsen om hvilket bibliotek i amtet, der skal virke som centralbibliotek efter forhandling med amtsrådet.

Det foreslås, at udpegnings af områdets centralbibliotek i fremtiden sker efter indhentet udtalelse fra kommunalbestyrelserne i centralbiblioteksområdet.

Til stk. 2

Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt til den gældende bestemmelse i § 8, stk. 1, andet punktum.

Til § 9

Amterne indgår efter den gældende ordning en overenskomst med hjemstedskommunen vedrørende centralbiblioteksvirksomheden.

Efter forslaget vil staten indgå aftale med hjemstedskommunen vedrørende centralbiblioteksvirksomheden. Der vil i denne forbindelse blive udarbejdet en standardaftale, idet man dog vil kunne tage hensyn til særlige forhold indenfor en region.

Til stk. 2.

Staten afholder efter forslaget udgifterne til centralbiblioteksvirksomheden jf. dog bemærkningerne til stk. 3.

Ved overførsel af ansvaret for centralbiblioteksvirksomheden fra amterne til staten sker der samtidig en overførsel af de bevillinger, der hidtil har finansieret centralbibliotekernes drift samt den tilsvarende virksomhed i Københavns og Frederiksberg Kommuner jf. ovenfor om forslagens økonomiske konsekvenser.

Dette beløb på 44,9 mio. kr., et tilskud til centralbibliotekernes indkøb af lydbøger på 1,5 mio. kr. samt regeringens særlige initiativ i forhold til centralbiblioteksområdet med en merbevilling på 6 mio. kr., er grundlaget for finansieringen af den væsentligste del af centralbiblioteksvirksomheden jf. bemærkningerne til stk. 3. nedenfor vedrørende muligheden for at kræve betaling for visse ydelser. Den samlede statslige bevilling til centralbiblioteksvirksomheden samt til den tilsvarende virksomhed i Københavns og Frederiksberg Kommuner påregnes således at udgøre 52,4 mio. kr. på årsbasis.

Beløbet vil blive optaget på finansloven under Kulturministeriets område, og vil årligt blive fordelt til centralbibliotekerne via Statens Bibliotekstjeneste. Fordelingen vil dels tage højde for det gældende udgiftsniveau i de enkelte centralbiblioteksområder og dels -på sigt- medføre en udjævning af niveauforskelle indenfor centralbiblioteksområdet. Bevillingen vil ligeledes -i begrænset omfang- kunne benyttes til projekter og undersøgelser, der kommer centralbiblioteksområdet til gode.

Til stk. 3.

Kulturministeren fastsætter efter forslaget de nærmere regler vedrørende centralbibliotekernes ydelser herunder om betaling for visse ydelser, jf. ovenfor om centralbibliotekernes opgaver.

Bestemmelsen medfører, at statens finansieringsforpligtelser kan afgrænses til de centralbiblioteksopgaver, der er obligatoriske og for hvilke det enkelte centralbibliotek ikke kan kræve betaling. Der er som nævnt ovenfor mellem Kulturministeriet og Kommunernes Landsforening opnået enighed om afgrænsning af disse opgaver til: materialesupplering (bøger samt lydbøger), informationstjeneste, råd og vejledning til områdets biblioteker, virksomhed for samordning af biblioteksvirksomheden i området og samarbejde med amtscentralen og andre institutioner og biblioteker.

Der vil kunne fastsættes nærmere regler for betaling af de øvrige centralbiblioteksydelser. Reglerne vil kunne tage hensyn til særlige regionale forudsætninger og vil kunne aftales med de enkelte centralbiblioteker ved udarbejdelse af aftale om centralbiblioteksvirksomheden mellem Kulturministeriet og den kommune, der varetager centralbiblioteksvirksomheden jf. stk. 1.

Til § 10

Efter den gældende ordning er der for hvert centralbibliotek nedsat et rådgivende kontaktudvalg. Kontaktudvalget består af:

1 medlem valgt af kommunalbestyrelsen i hjemstedskommunen, 1 medlem valgt af amtsrådet, lederen af centralbiblioteket, amtscentrallederen, oplandsbibliotekaren, den ledende børnebibliotekar og 3 repræsentanter for folkebibliotekerne i amtskommunen.

Forslaget indebærer at Kulturministeren nedsætter et rådgivende udvalg for hvert centralbibliotek. Det rådgivende udvalg består af:

1 repræsentant for centralbibliotekskommunen udpeget efter indstilling fra kommunalbestyrelsen.

6 repræsentanter for de øvrige kommuner i centralbiblioteksområdet udpeget efter indstilling fra kommuneforeningen.

En regions centralbibliotek fungerer samtidig som det stedlige folkebibliotek. Hjemstedskommunen for centralbiblioteket har derfor en særlig interesse i forhold til centralbiblioteksvirksomheden, idet folke- og centralbiblioteksopgaverne løses inden for de samme fysiske rammer. Det foreslås derfor, at det sikres, at hjemstedskommunen er repræsenteret i det rådgivende udvalg med et medlem. Det har været overvejet, om de øvrige medlemmer af det rådgivende udvalg også bør udpeges efter indstilling fra kommunalbestyrelser i enkeltkommuner, fastlagt efter objektive kriterier (befolkningsgrundlag, skattegrundlag m.v.). Dette er ikke fundet hensigtsmæssigt, da man vil sikre den bredest mulige repræsenta-

tion i udvalget, således at både store som små kommuner, med forskelligartede bibliotekssystemer og med forskellige behov i forhold til centralbiblioteket, kan blive repræsenteret i udvalget.

Ud fra denne betragtning er det fundet rigtigst, at det er Kommuneforeningen i det enkelte amt, der indstiller 6 medlemmer til udvalget. Kommuneforeningen kan i denne forbindelse både indstille kommunalpolitikere og faglige repræsentanter.

Til stk. 2.

Det foreslås, at udvalgets medlemmer modtager diæter, erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste og befodringsgodtgørelse m.v. efter reglerne i § 16 i lov om kommunernes styrelse.

Til stk. 3.

Udgifterne til udvalgets virksomhed afholdes efter forslaget af centralbibliotekets budget.

Til stk. 4.

Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler for udvalgets virksomhed herunder om mødefrekvens, udvalgets nærmere opgaver samt beskikkelsesperiode.

Til stk. 5.

Som nævnt ovenfor fungerer centralbiblioteket til lige som hjemstedskommunens folkebibliotek. I henhold til gældende bestemmelser ansættes den ledende bibliotekar af kommunalbestyrelsen i hjemstedskommunen efter indhentet udtalelse fra amtsrådet.

Det foreslås, at den ledende bibliotekar ved et centralbibliotek ansættes af kommunalbestyrelsen i hjemstedskommunen efter indhentet udtalelse fra det rådgivende udvalg.

Til § 11

Københavns og Frederiksberg Kommuner er ikke omfattet af bestemmelserne om centralbiblioteker i den gældende lov. Kommunernes biblioteksvirksomhed er dog af en sådan karakter, at en del af de funktioner som udføres må sidestilles med centralbiblioteksvirksomheden i de enkelte amter.

Bibliotekslovsrevisionen i 1983 medførte - som en af de vigtigste ændringer - en omlægning af den statslige refusionsordning til de enkelte folkebiblioteker og til centralbiblioteksvirksomheden. Finansieringen af den enkelte kommunes folkebiblioteksvirksomhed blev et primærkommunalt anliggende, og der skete en bloktilskudsforhøjelse til delvis dæk-

ning af de primærkommunale udgifter på området. Refusionsordningen på centralbiblioteksområdet og til den tilsvarende virksomhed i Københavns og Frederiksberg Kommuner blev ligeledes omlagt, således at amterne og Københavns og Frederiksberg Kommuner blev ansvarlige for finansiering og styring af denne virksomhed. I denne forbindelse skete der en forhøjelse af den amtslige bloktilskudspulje, som også omfatter Københavns og Frederiksberg Kommuner.

I forbindelse med den foreslåede omlægning af finansiering og styring af centralbibliotekerne har ministeriet fundet det hensigtsmæssigt at optage en bestemmelse om, at også Københavns og Frederiksberg Kommuner indgår i det sammenhængende bibliotekssystem med en overbygningsfunktion på linie med centralbibliotekerne. Med bestemmelsen i § 11 understreges Københavns og Frederiksberg Kommuners særlige stilling inden for bibliotekssystemet, idet de to kommuner ikke omfattes af de øvrige bestemmelser om centralbiblioteker i Kapitel 3, men modtager et særligt statstilskud til den kommunale biblioteksvirksomhed, der svarer til centralbibliotekernes opgaver.

Kapitel 4

Øvrige statslige opgaver på folkebiblioteksområdet

Til § 12

Ministeriet finder det hensigtsmæssigt, at de statslige bibliotekers rolle i lånesamarbejdet i forhold til folkebibliotekerne medtages i lovgivningen på folkebiblioteksområdet.

Til punkt 1):

Den særlige overbygningsfunktion for bogligt materiale m.v. finansieres af de årlige driftsbevillinger til Statsbiblioteket jf. bemærkningerne til § 13, stk. 1.

Til punkt 2):

Den særlige overbygningsfunktion for lydbogsmateriale m.v. er hidtil finansieret med tilskud efter bibliotekslovens § 18, stk. 2. Det foreslås, at dette tilskud i fremtiden overføres til Danmarks Blindebiblioteks driftsramme jf. bemærkningerne til § 16, stk. 2. Der henvises til beskrivelse af Danmarks Blindebiblioteks overbygningsfunktion i bemærkningerne til § 13, stk. 2.

Til punkt 3):

Der ydes årligt tilskud til den selvejende institution Folkebibliotekernes Depotbibliotek til vareta-

gelse af en central depotbiblioteksfunktion. I 1992 blev der ydet et tilskud på 8 mio.kr.

Folkebibliotekernes Depotbibliotek har til formål at modtage, i fornødent omfang opbevare, udlåne og i øvrigt disponere over bøger og andet materiale, der afgives af folkebibliotekernes samlinger.

Til punkt 4):

Der ydes årligt tilskud til den selvejende institution Indvandrerbiblioteket til varetagelse af en central indvandrerbiblioteksfunktion. I 1992 blev der ydet et tilskud på 3,5 mio.kr.

Folkebibliotekernes Indvandrerbiblioteks formål er at være overbygning for folkebibliotekernes betjening af indvandrere ved at stille bøger og andet egnet materiale til rådighed.

Derudover skal Indvandrerbiblioteket bistå folkebibliotekerne med hensyn til valg, indkøb og formidling af materialer og rådgive og informere folkebibliotekerne om indvandrerens kulturelle og sproglige forhold og den biblioteks faglige udvikling på området.

Til § 13

Statsbiblioteket har siden 1938 fungeret som overcentral for folkebibliotekerne. Det indebærer, at Statsbiblioteket er det første sted uden for det egentlige folkebibliotekssystem, hvortil folkebibliotekerne forventes at henvende sig med låneønsker (med mindre de på forhånd har konstateret, at det søgte værk eller tidsskrift kun findes i et andet bibliotek), at bibliotekets pligtafleveringseksemplar af dansk materiale fungerer som brugseksemplaret, d.v.s. stilles til rådighed for udlån, og endelig at Statsbiblioteket som det eneste forskningsbibliotek indkøber udenlandsk litteratur specielt med henblik på udlån til folkebibliotekerne.

Overcentralopgaven omfatter også udlån fra Statens Avissamling, der er statens hovedsamling af aviser, samt Aviskroniksamlingen.

Desuden er Statens Mediesamling placeret på Statsbiblioteket, og materialerne i samlingen kan i den udstrækning praktiske og ophavsretlige forhold gør det muligt, stilles til rådighed for folkebibliotekerne.

Statsbiblioteket har endvidere ved nedlæggelsen af Bibliotekernes Oplysningskontor i 1985 fået overdraget opgaver som lokaliserings- og lånecentral, d.v.s. at biblioteket søger at lokalisere ønsket litteratur, som det lånsøgende folkebibliotek (eller det pågældende centralbibliotek) ikke umiddelbart selv har kunnet finde, og formidler lånet, evt. fra udlandet.

Til stk. 2

I perioden fra 1985 til 1990 fik Danmarks Blindebibliotek tilskud fra Kulturministeriet til udbygning af sin lydbogssamling, således at Danmarks Blindebibliotek fra 1. januar 1990 kunne påbegynde sit virke som overcentral ved at stille lydbøger og lydtidskrifter til rådighed for folkebibliotekernes læsehåndicappede lånere. Fra 1990 har Danmarks Blindebibliotek fået et årligt tilskud til driften af overbygningfunktionen. Hensigten med Danmarks Blindebiblioteks overcentralfunktion er at ligestille lydbøger og andre lydmaterialer med trykte materialer.

Fra 1990 har folkebibliotekerne således kunnet låne de lydmaterialer fra Danmarks Blindebibliotek, som de ikke har i egne samlinger.

For så vidt angår Danmarks Blindebiblioteks overcentralfunktion på lydområdet skal iøvrigt bemærkes, at den ikke hviler på pligtaflevering, idet pligtafleveringsloven ikke omfatter lydmaterialer. Ordningen er for tiden indskrænket til kun at omfatte lydbøger, der ikke er i aktuel handel.

Udover overcentralfunktionen er en del af Danmarks Blindebiblioteks nationale opgave at være rådgivende og vejledende på lydbogs- og punktskriftområdet i forhold til folkebibliotekerne.

Endelig er Danmarks Blindebibliotek lånecentral for folkebibliotekerne hvad angår lokalisering og lån af lyd- og punktskriftmaterialer fra udlandet.

Til § 14

Det danske bibliotekssystem er baseret på, at alle de større statslige biblioteker er en del af det offentlige bibliotekssystem, hvorfra enhver har adgang til at låne, hvad enten det sker ved direkte henvendelse eller gennem et andet bibliotek.

Herved opnås en smidig og hensigtsmæssig udnyttelse af de samlede ressourcer, og det er ikke mindst betydningsfuldt, at de statslige biblioteker på denne måde kan udgøre en del af folkebibliotekernes overbygning.

Systemet har hidtil ikke haft noget lovgrundlag, men hviler alene på praksis.

Da det er vigtigt at sikre et sammenhængende bibliotekssystem med en effektiv ressourceudnyttelse foreslås, at der efter forhandling med de berørte ministre kan fastsættes nærmere regler for de statslige bibliotekers virksomhed i forhold til folkebibliotekerne. Dette spørgsmål vil indgå i det udredningsarbejde, der allerede er aftalt om forskningsbiblioteker i forbindelse med vedtagelse af universitetsloven. Bestemmelsen sigter først og fremmest mod de store almene forskningsbiblioteker (Det kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket og universitetsbibliote-

kerne i Odense, Roskilde og Aalborg) samt de større specialbiblioteker, d.v.s. biblioteker, som rummer landets hovedsamlinger på et enkelt eller et begrænset antal beslægtede fagområder. Blandt disse kan nævnes; Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek, Danmarks Tekniske Bibliotek, Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek, Danmarks Pædagogiske Bibliotek, bibliotekerne ved handelshøjskolerne i København og Århus, Botanisk Centralbibliotek ved Københavns Universitet, Kunstakademiets Bibliotek, Byggeriets Studiearkiv, Danmarks Biblioteksskoles Bibliotek og Det Danske Filmmuseums Bibliotek. Herudover kan også enkelte biblioteker, som henhører under andre ministerier end Undervisningsministeriet og Kulturministeriet, komme på tale.

Udover de egentlige statslige biblioteker vil den foreslåede regelfastsættelse også kunne omfatte en række private eller selvejende biblioteker, som helt eller delvis finansieres af staten, og som råder over samlinger, der supplerer det offentlige bibliotekssystem på ét eller flere fagområder. Blandt disse biblioteker kan nævnes; Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, Kunstindustrimuseets Bibliotek og Sydjysk Universitetscenters Bibliotek.

Mindre samlinger, der hovedsagelig har karakter af interne håndbiblioteker, forudsættes ikke omfattet af bestemmelsen.

Kapitel 5

Særlige bevillinger

Til § 15

Nationalbibliografien er den grundlæggende for-tegnelse over landets litteratur og andet informationsbærende materiale. Den er et nødvendigt arbejdsgrundlag for bibliotekerne, bogbranchen og andre brugere. Nationalbibliografien registreres i en edb-database.

Ved Akt 75 af 11. december 1991 har Finansudvalget tiltrådt, at Kulturministeriet finansierer registrering og opbevaring af nationalbibliografiske data i henhold til kontrakt med Dansk Biblioteks Center A/S.

Til § 16

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 18, stk. 1, punkt 3.

Til stk. 2

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 18, stk. 2.

1. Den nuværende ordning i henhold til gældende lovs § 18, stk. 2. I 1992 var der afsat 6,7 mio.kr. på finansloven og der blev givet tilskud til:

- Søfartens Bibliotek
- Biblioteksbetjening af forsvarrets og civilforsvarrets tjeneste steder
- Biblioteksbetjening af Christiansø
- Biblioteksbetjening af blinde, herunder lydavisere.

I forhold til den gældende ordning påtænkes der kun ændringer i forhold til biblioteksbetjening af blinde.

På finansloven for 1992 er der optaget et tilskud på 4.050.000 kr. til biblioteksbetjening af blinde. Der er i 1992 ikke udbetalt tilskud til oprettelse af lydavisere. Bevillingen er fordelt dels med kr. 1.808.359 til centralbibliotekerne og 216.643 kr. til Københavns og Frederiksberg Kommuner til køb af lydbøger dels til Danmarks Blindebibliotek som i 1992 har modtaget 2.025.000 kr. i tilskud til drift af den særlige overbygningsfunktion i forhold til folkebibliotekerne for lydbogsmateriale m.v. til læsehandicappede, jf. bemærkningerne til § 13, stk. 2.

Tilskuddet til centralbibliotekerne fordeles efter indbyggertallet i de enkelte amter og er tiltænkt alle biblioteker, da det er en betingelse for at opnå tilskud, at lydbøgerne udlånes til områdets biblioteker. Tilskuddet er ydet til indkøb af lydbøger, men ikke til at dække forsendelsesomkostninger.

2. Forslag om en omlægning af finansieringen i forhold til biblioteksbetjening af blinde.

Det foreslås, at tilskud til køb af lydbøger til centralbibliotekerne og Københavns og Frederiksberg Kommuner indgår i den samlede statslige finansiering af centralbiblioteksområdet m.v.

For så vidt angår tilskuddet til Danmarks Blindebibliotek til overbygningsfunktionen for folkebibliotekerne foreslås det, at et beløb svarende til det beregnede tilskud for 1994 overføres til Danmarks Blindebibliotek som en del af de ordinære driftsmidler.

Videre foreslås det at 0,5 mio.kr. overføres fra det nuværende tilskud til biblioteksbetjening af blinde (§ 18, stk. 2) til Danmarks Blindebibliotek til særlig biblioteksbetjening af erhvervsbeskæftigede blinde efter aftale med Kommunernes Landsforening. Forhøjelsen sker på grund af stærkt stigende efterspørgsel af erhvervsmateriale.

Begge overførsler til Danmarks Blindebibliotek består af dels lønsum dels en bevilling til øvrig drift. Lønsummen er beregnet til ialt 2,0 mio.kr.

Til § 17

1. Den gældende bibliotekslovs frie tilskudssummer.

Bestemmelserne om statstilskud på biblioteksområdet findes i lovens § 18 og § 19. Heriblandt er de tre frie tilskudskonti rådighedssummen, dispositionssummen og kontoen for centrale organisationers løsning af fællesopgaver. De tre tilskudssummer tjener forskellige formål, men fælles for alle tre er, at midlerne bevilges til forsøgs- og udviklingsarbejde indenfor folke- og skolebiblioteksområdet. Nedenfor gives en kort beskrivelse af de enkelte tilskudssummers specielle forhold.

Rådighedssummen

Rådighedssummens primære formål er tilskud til forsøgs- og udviklingsarbejde i folke- og skolebibliotekerne. Kulturministeriet disponerer over 60% af bevillingen, Undervisningsministeriet over 40%.

Tilskud til projekter i folkebibliotekssektoren fordeles efter ansøgning af Statens Bibliotekstjeneste, som til støtte ved fordelingen har nedsat et rådgivende fordelingsudvalg bestående af 2 repræsentanter for Kommunernes Landsforening og 2 repræsentanter for Bibliotekslederforeningen samt 1 repræsentant for Statens Bibliotekstjeneste.

Rådighedssummen, der er en selvstændig bevilling på finansloven, var i 1992 på 5,9 mio.kr. Der imødekommes årligt 25-30 ansøgninger.

Dispositionssummen

Dispositionssummens formål er tilskud til udbygning af biblioteksvirksomheden i forbindelse med overgang til heltidsbetjening med faguddannet leder, forbedring af biblioteksbetjeningen med musikbærende materialer og opsøgende biblioteksarbejde over for børn og ældre, forbedring af betjeningen i øvrigt i kommuner med heltidsbetjening samt op- og hjælpning af skolebiblioteker, der m.h.t. materialebestand og inventar ligger væsentligt under den almindelige standard.

Tilskud ydes normalt med halvdelen af merudgiften ved udbygningen. Tilskud fordeles efter ansøgning af Statens Bibliotekstjeneste, som orienterer det rådgivende fordelingsudvalg (se vedr. rådighedssummen) om fordeling efter principper drøftet i fordelingsudvalget.

Dispositionssummen, der er en selvstændig bevilling på finansloven, udgør i 1992 8,2 mio.kr. Bevillingen er fra 1992 forhøjet med 1 mio.kr. for at intensivere bibliotekernes overgang til edb-registrering.

Centrale organisationers løsning af fællesopgaver

Tilskud efter kontoen til centrale organisationers løsning af fællesopgaver fordeles af Statens Bibliotekstjeneste efter ansøgning. Finanslovbevillingen for 1992 er 1,5 mio.kr.

Tilskud ydes til internationalt og nordisk samarbejde, udstillings- og kontaktarbejde i bibliotekerne, konferencevirksomhed samt tværgående, initiativskabende fællesopgaver i centrale biblioteksorganisationer.

2. Forslag om en samlet udviklingspulje for folke- og skolebiblioteker.

Med de ændringer, der er sket på folke- og skolebiblioteksområdet de senere år, er der konstateret et behov for omlægning af tilskudsstrukturen, således at den bliver mere fleksibel. Det foreslås derfor at sammenlægge ovennævnte tre frie tilskudskonti til én udviklingspulje for folke- og skolebibliotekerne, hvilket vil give mulighed for at anvende midlerne mere målrettet i et fremtidsperspektiv. Det vil i højere grad blive muligt at afsætte større beløb til konkrete indsatser på udvalgte områder, så som edb-udbygning, samarbejde mellem bibliotekerne i en region, og støtte til biblioteker, der deltager i EF-projekter.

Det forudsættes i denne forbindelse, at skolebiblioteksområdet i overensstemmelse med gældende praksis tilgodeses i et rimeligt omfang.

Til stk. 2.

Kulturministeren fastsætter efter forhandling med Undervisningsministeriet og Kommunernes Landsforening nærmere regler om fordeling m.v. af de tilskud, der er nævnt i stk.1. Bevillingen fordeles af Statens Bibliotekstjeneste med bistand af et rådgivende fordelingsudvalg med repræsentanter for de berørte parter.

Kapitel 6

Særlige bestemmelser

Til § 18

Den gældende bestemmelse om at kommunerne kan opkræve afgift for overskridelse af lånetiden indeholder ingen angivelse af en maksimumsafgift.

Da det er tale om en afgift af pønål karakter, har Kulturministeriet fundet det rigtigst at ændre bestemmelsen således, at maksimumsafgiften fremgår af lovteksten.

»Pr, samlet udlån« skal forstås således, at der for materialer lånt samlet betales én afgift og ikke en afgift for hver materialeenhed.

Det skal understreges, at det er kommunerne, der træffer afgørelse om, hvorvidt der skal opkræves afgift for overskridelse af lånetiden.

Det skal endvidere præciseres, at de foreslåede satser er maksimumsatser.

For så vidt angår fastsættelsen af maksimum er der taget hensyn til de satser, som blev fastsat i den senere ophævede § 16, stk. 2 i bekendtgørelse om folkebiblioteker. Det blev i denne forbindelse bestemt, at den i den gældende lovs § 4 nævnte afgift for overskridelse af lånetiden højst kunne udgøre følgende beløb pr. samlet lån:

Ved lånetidens udløb 5 kr. (3 kr. for børn under 14 år),
stigende til højst 50 kr. (25 kr. for børn under 14 år).

Beløbene kunne af kommunalbestyrelsen reguleres efter reguleringspristallet.

De nu foreslåede satser er fastsat efter en vurdering af spørgsmålet i lys af den praksis, som er fulgt på biblioteksområdet.

Reglerne gælder kun for afgifter. De direkte udgifter, som biblioteket har i forbindelse med for eksempel inkasso og budafhentning, kan kræves dækket.

Gældende lovs § 4, stk. 3, om kommunernes ret til udpantning, såfremt det skyldige afgiftsbeløb udgør 200 kr. eller derover, bibeholdes uændret som nyt stk. 2 i § 18.

Til § 19

Kommunerne kan opkræve vederlag for særlige serviceydelser samt for udlån af musikbærende materialer og videogrammer. Kulturministeren fastsætter nærmere regler herom.

Bestemmelsen er omformuleret i forhold til den gældende bestemmelse i § 1, stk. 2, men der tilsigtes ingen indholdsmæssig ændring.

Bestemmelsen er af ordensmæssige grunde flyttet til Kapitel 6.

Det skal bemærkes, at Højesteret ved dom af 27. april 1993 vedrørende den af Søllerød Kommune indførte årskortordning for udlån af musikbærende materialer (Nordisk Copyright Bureau mod Søllerød Kommune) har fastslået, at årskortordningen må anses som udlejning i den forstand, hvori dette udtryk anvendes i ophavsretslovens § 23, stk. 2, nr. 1. Ordningen kræver således samtykke fra rettighedshaverne.

Nærmere regler om de hidtil gældende vederlagsordninger findes i bekendtgørelse om folkebiblioteker § 16.

Til § 20

Det er fundet hensigtsmæssigt at indføje en bestemmelse i biblioteksloven, der medfører hjemmel for at kræve vederlag for folkebibliotekernes udstedelse af erstatningslånerkort. På nuværende tidspunkt er det praksis i en del kommuner, at der opkræves betaling for udstedelse af erstatningslånerkort. Vederlag for udstedelse varierer stærkt, og det er med forslaget tilsigtet, at der kun vil kunne opkræves et omkostningsbestemt vederlag. Statens Bibliotekstjeneste har i forbindelse med spørgsmål om lovligheden af at opkræve betaling for udstedelse af erstatningslånerkort anbefalet overfor folkebibliotekerne, at der ikke opkræves vederlag af nogen art, medmindre der forefindes en klar lovhjemmel.

Kapitel 7

Afsluttende bestemmelser

Til § 21 og § 22

Loven træder i kraft den 1. januar 1994.

For så vidt angår skolebiblioteksområdet jf. § 5, stk. 6, i forslaget og Kapitel 4 i gældende lov, samordnes ikrafttrædelsestidspunktet og ophævelse af gældende bestemmelser med Undervisningsministeriet. Lov nr. 509 af 30. juni 1993 om folkeskolen, hvor bestemmelser om skolebiblioteker er optaget i § 19, stk. 2 og stk. 3, træder i kraft den 1. august 1994.

Under hensyntagen til at fordelingen af bibliotekslovens tilskud i 1994 sker på baggrund af ansøgninger, der er indsendt i 1993, og som er baseret på de gældende bestemmelser og ansøgningspraksis, foreslås det, at bestemmelsen om den nye udviklingspulje først træder i kraft den 1. januar 1995. De gældende bestemmelser ophæves samtidig. De nærmere regler for ansøgning og fordeling af udviklingspuljen fastsættes i 1994, således at ansøgninger til fordelingen i 1995 kan indsendes i efteråret 1994.

Til § 23

Overgangsbestemmelsen er indføjet for at sikre, at der er et lovgrundlag for centralbiblioteksvirksomheden, indtil der er udpeget centralbiblioteker og rådgivende centralbiblioteksudvalg efter denne lov.

Til § 24

Loven gælder ikke for Grønland og Færøerne.